

22.05.2019

TÜRKİYE'NİN SAVUNMA-GÜVENLİK-DİŞ POLİTİKASINI İLGİLENDİREN GELİŞMELER

SURİYE (SURİYE KUZEYİ- SOÇİ - İDLİB - SURİYE'de ATEŞKES)

- **ABD: Suriye'nin kimyasal silah kullandığına dair işaretler görüyoruz...** ABD Dışışleri Bakanlığı, yaptığı açıklamada Suriye hükümetinin kimyasal silah kullandığına dair işaretler gördüklerini, bunun kanıtlanması takdirinde 'hızlı ve uygun bir şekilde' yanıt verileceğini söyledi. ABD Dışışleri Bakanlığı Sözcüsü Morgan Ortagus, yazılı açıklamasında, "Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın 19 Mayıs Pazar günü Suriye'nin kuzeybatısında iddia edildiği gibi klorin gazıyla bir saldırı düzenlediğine" dair işaretler bulduklarını belirtti. Ortagus, bu durumun "Esad'ın İdlib'de birkaç milyon insanı koruyan ateşkesin delinmesi yönünde güttüğü vahşi kampanyanın" bir parçası olduğunu ekledi. İdlib'deki çatışmasızlık bölgesine bir saldırının gerçekleşmesinin ise bölgedeki istikrarı etkileyebilecek pervasızca bir davranış olacağını aktardı. Pentagon komutanlarından Sean Robertson da yaptığı yazılı açıklamada Esad'ın kimyasal silahları bir daha kullanması takdirinde sert bir şekilde yanıt vereceklerini söyledi.

- **BM: İdlib'de siviller ölüyor...** BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, Suriye'nin kuzeyinde devam eden şiddet olaylarına dikkat çekti. BM verilerine göre Nisan ayı sonundan itibaren İdlib bölgesindeki operasyonlarda en az 105 sivil hayatını kaybetti.

ORTADOĞU-AFRİKA

- **BM Libya Özel Temsilcisi: Trablus'taki çatışmalar uzun bir savaşın başlangıcı...** Birleşmiş Milletler (BM) Libya Özel Temsilcisi Gassan Salame, başkent Trablus'taki çatışmaların "uzun ve kanlı bir savaşın sadece başlangıcı" olduğunu söyledi. BM Güvenlik Konseyi'ni çatışmalarla ilgili bilgilendiren Salame, başka ülkelerden gelen silah akışının kesilmesi için derhal adımlar atılması çağrısında bulundu. Fransız haber ajansı AFP, Libya Ulusal Birlik Hükümeti'nin hafta sonu Facebook sayfasında Türkiye'den onlarca yeni zırhlı araç teslim alındığına ilişkin bazı fotoğraflar paylaştığını aktarmıştı. BBC Türkçe'nin telefonla ulaştığı Dışışleri Bakanlığı Sözcüsü Hami Aksoy ise, "Bakanlığımız bu iddialarla ilgili bilgi sahibi değildir" dedi

- **BM'den 'Libya bölünmeye yol açacak bir iç savaşa sürükleniyor' uyarısı...** Birleşmiş Milletler (BM) Libya Özel Temsilcisi Gassan Salame, "Libya, ülkenin bölünmesine neden olacak bir iç savaşa sürükleniyor. Zararın onarılması yıllar alacak ve bu ancak savaş şimdi sona ererse mümkün" dedi. Salame, BM Güvenlik Konseyi'ni, başkent Trablus ve çevresinde devam eden çatışmalar ve ülkedeki gelişmeler hakkında bilgilendirdi. Trablus ve çevresinde 4 Nisan'dan beri süren çatışmalarda 460'tan fazla kişinin hayatını kaybettiğini, 2 bin 400'ün üzerinde kişinin yaralandığını ve 75 bin kişinin de yerinden edildiği bilgisini veren Gassan Salame, 10 binden fazla kişinin ise çatışmalar nedeniyle mahsur kaldığını ifade etti. Trablus çevresindeki çatışmaların uzun ve kanlı bir savaşın başlangıcı olduğu ve Libya'nın

Akdeniz'deki komşularının da güvenliğini tehlikeye attığı uyarısında bulunan Salame, General Halife Hafter'in Trablus'e ele geçirmek için güneyden askerlerini çekmesiyle birlikte bu boşluğun IŞİD ve El Kaide tarafından doldurulma riskine dikkati çekti. Gassan Salame, "Libya, ülkenin bölünmesine neden olacak bir iç savaşa sürükleniyor. Zararın onarılması yıllar alacak ve bu ancak savaş şimdi sona ererse mümkün" ifadelerini kullandı. Trablus'u ele geçirmek için 4 Nisan'da operasyon başlatan General Halife Hafter'in komutasındaki Libya Ulusal Ordusu ile Ulusal Mutabakat Hükümeti (UMH) Başkanlık Konseyi Başkanı Fayiz es-Serrac'ın birlikleri arasında başkent çevresinde şiddetli çatışmalar yaşanıyor.

- *Irak, 22 yıl aradan sonra genel nüfus sayımı için hazırlanıyor...* Irak Planlama Bakanı Sabah Dileymi yaptığı açıklamada, 2020 yılının ekim ayında yapılması planlanan ülke genelindeki nüfus sayımı için hazırlıkların başladığını söyledi. Dileymi, vatandaşlara en iyi hizmeti sunabilmek, ekonomik ve sosyal kalkınma için gereken verilerin sağlanması amacıyla sayımın önemli bir adım niteliği taşıdığını açıkladı. Bakanlığın söz konusu sayımın zamanında yapılması için olağanüstü bir çaba göstereceğini belirten Dileymi, sayımın Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ni (IKBY) de kapsayacağını ifade etti. Irak'ta en son 1997 yılında Saddam Hüseyin döneminde nüfus sayımı yapılmış, IKBY'nin dahil edilemediği sayımda Irak nüfusunun 19 milyon olduğu açıklanmıştı. IKBY'nin nüfusu 3 milyon olarak tahmin edilmişti. Irak'ın nüfusunun şu anda 38 milyon olduğu tahmin ediliyor.

- *Kuveyt parlamentosundan ABD ve İran arasında 'barışçıl çözüme' destek...* Kuveyt parlamentosu, bölgedeki çatışmalara karşı olumlu tarafsızlığın benimsenmesini ve anlaşmazlıkların diyalog yoluyla barışçıl bir şekilde çözülmesini önemseyeceğini vurguladı. Parlamentodan yapılan yazılı açıklamada, Körfez bölgesinde artan silahlı çatışma riskiyle siyasi ve güvenlik krizine işaret edilerek gelişmelerin yakından takip edildiği belirtildi. Açıklamada, bu durumun en üst düzeyde dikkatli ve ihtiyatlı olunmasını, bölgenin çatışma ve anlaşmazlık çemberine girmesini engelleyecek uygulamaların benimsenmesinin yanı sıra vatandaşların ve ülkede ikamet edenlerin söz konusu tehlikelerden ve krizlerden korunması için gerekli tedbirlerin alınmasını gerektirdiği kaydedildi.

- *Bağdat, IKBY'yi petrol ihracı için alternatif bulmaya çağırdı...* Irak Başbakanı Adil Abdülmehdi Türkiye üzerinden petrol ihracatı yapan Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ni (IKBY) uyararak, İran ile ABD arasında savaş çıktığı takdirde alternatif bulması gerektiğini söyledi. ABD ve İran arasında olası bir savaş çıktığı takdirde İran Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ni (IKBY) vurmakla tehdit etmiş, ABD ise Hürmüz Boğazı'nı kapatacağını duyurmuştu. Ülkedeki iki petrol sevkiyatı noktasının tehlikeye girmesi üzerine harekete geçen Irak hükümeti, bir alternatif hazırladıklarını söyledi. Irak Başbakanı Adil Abdülmehdi, IKBY yönetiminin de petrol ihracatını güvenceye alması için alternatif bulması gerektiği konusunda uyardı. Bölgede artan gerilime ilişkin açıklama yapan Abdülmehdi, Washington ile Tahran yönetimleri arasındaki gerginliği yatıştırmak için her iki ülkeye heyet göndereceğini söyledi.

AVRUPA – AB

- *Avusturya'da bakan koltuğuna uzmanlar oturacak...* Avusturya Başbakanı Kurz, koalisyon ortağı aşırı sağcı FPÖ'lü bakanların istifasıyla boşalan koltuklara uzman getirecek. Kurz'a yönelik güven oylaması ise gelecek hafta görülecek.

- *Yeni Brexit planı: İkinci bir referandum mümkün...* İngiltere Başbakanı May, ülkesinin AB'den ayrılık süreci için revize ettiği anlaşma tasarısını son bir kez parlamentonun onayına sunacağını açıkladı. May, Brexit için yeni bir referandum yapılabileceğini de söyledi.
- *Almanya'dan mülteciler ve uyum için rekor harcama...* Merkel hükümeti 2018 yılında mülteci ve uyum programları kapsamında 23 milyar euro harcayarak ülke tarihinde bir rekora imza attı. Harcamanın büyük bir bölümü iltica ve göçe sebep olan nedenlere karşı mücadelede yapıldı.

YUNANİSTAN - KIBRIS

- *Kuzey Kıbrıs'ta koalisyon hükümeti kurulması için anlaşmaya varıldı...* Kuzey Kıbrıs'ta, Ulusal Birlik Partisi (UBP) ve Halkın Partisi (HP) koalisyon hükümeti kurulması için anlaştı.
- *Güney Kıbrıs'tan gerilimi tırmandıracak 'sondaj' açıklaması...* Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) Enerji Bakanı Yorgos Lakkotropis, tek taraflı ilan ettikleri Münhasır Ekonomik Bölge'de (MEB) faaliyetlerine gelecek 2 yılda 8 sondajla devam edeceklerini öne sürdü. Kathimerini gazetesinin haberine göre Lakkotropis, Türkiye'nin Kıbrıs yakınlarında başladığı hidrokarbon arama ve sondaj çalışmaları sürerken, düzenlediği yıllık plan sunumunda açıklamalarda bulundu. Kıbrıs açıklarındaki faaliyetlerine devam edeceklerini belirten Lakkotropis, "Gelecek 24 ay içinde 8 sondajın yapılması planlanıyor. Bunların 6'sı araştırma 2'si ise teyit amacıyla gerçekleştirilecek" ifadelerini kullandı.

ABD - AMERİKA

- *Amerikalıların yarısı, ABD ve İran'ın birkaç yıl içinde savaşa gireceğini düşünüyor...* ABD ve İran arasında gerilimin yükseldiği son dönemde Reuters haber ajansı ile araştırma ve danışmanlık şirketi Ipsos, Amerikalıların iki ülkenin ilişkisine dair nasıl bir algıya sahip olduğunu ölçmek için bir anket gerçekleştirdi. Sonuçları Salı günü açıklanan ankete göre Amerikalıların yüzde 51'i ABD'nin önümüzdeki birkaç yıl içinde İran ile savaşa gireceğini düşünüyor. Her ne kadar Amerikalılar geçen yıla kıyasla İran'ı daha kuvvetli bir ulusal güvenlik tehdidi olarak görse de sadece yüzde 12'si İran'a karşı önleyici bir saldırı gerçekleştirilmesi gerektiğini ortaya koyuyor. Ancak İran'ın ABD'ye saldırması takdirinde her beş kişiden dördü İran'a askeri bir şekilde yanıt verilmesi gerektiğini belirtiyor. Ankete göre Amerikalıların sadece yüzde 39'u ABD Başkanı Donald Trump'ın İran politikasını onaylıyor.

RUSYA

- *ABD Kuzey Akım 2 projesindeki şirketlere yaptırım planlıyor...* ABD Enerji Bakanı Perry Kuzey Akım 2 doğalgaz boru hattı projesine dahil olan şirketlere yaptırım getirmeyi düşündüklerini açıkladı. Kremlin'den yapılan açıklamada yaptırım uygulamasının kabul edilemez olduğu vurgulandı.

- *Putin, Merkel ve Macron ile Suriye'yi görüştü...* Kremlin Basın Merkezinden yapılan açıklamada, Putin'in, Macron ve Merkel ile telefon görüşmesi yaptığı bildirildi. Görüşmede Suriye meselesinin masaya yatırıldığı belirtilen açıklamada, "Putin, Suriye'nin kuzeybatısındaki durumu istikrara kavuşturmak, sivilleri korumak ve terör tehdidini etkisiz hale getirmek için Türkiye ile ortaklaşa alınan önlemler hakkında bilgi verdi." ifadesine yer verildi.

ASYA - PASİFİK

- *Huawei'den Avrupalılara çağrı: ABD'nin kararına göz yummayın...* Çin teknoloji devi Huawei'nin Avrupa temsilcisi Abraham Liu, Amerika Birleşik Devletleri'nin son kararlarından 'mağdur' olduklarını belirterek Avrupalılara yardım çağrısında bulundu. Brüksel'de gazetecilerle buluşan Liu, "Bu, sadece Huawei'e karşı yapılan bir saldırı değil. Bu, kurallar üzerine kurulu liberal sisteme karşı tehlikeli bir saldırı." açıklamalarında bulundu. Bu tutumun ileride başka uluslararası şirketleri de hedef alabileceğine değinen temsilci, karara karşı göz yumulmaması gerektiğini söyledi. Diğer yandan Liu, Avrupalıların duyduğu güvenlik tehlikesinin de farkında olduklarını, bu endişeleri gidermek için tüm AB üyesi ülkelerle casusluk yapmayacaklarına dair sözleşme imzalayabileceklerini belirtti.

- *ABD yaptırımları geçici olarak hafifletecek...* Huawei ile ticaret yapan Amerikalı firmaların zarar görmemesini isteyen ABD Ticaret Bakanlığı, şirketin 19 Ağustos tarihine kadar ülkeden ürün satın almaya devam edebileceğini açıkladı. Karar sayesinde Huawei teknolojilerini kullanan Amerikalı operatörlere gerekli önlemleri almaları için mühlet sağlanırken, Huawei'nin telefonlarının da son gerekli güncellemeleri yapmasına izin verilecek. Huawei'nin kurucusu Ren Zhengfei ise Washington'un yeni kararının pek bir anlam ifade etmediği açıklamalarında bulundu. Kendilerine yönelik yaptırımlar için zaten hazır olduklarını söyleyen Zhengfei, "ABD hükümeti, şu anki adımlarıyla bizim yapabileceklerimizi hafife alıyor." dedi. ABD Başkanı Donald Trump, geçtiğimiz hafta Huawei'e karşı yaptırım kararı almış, şirketin ABD ile ithalat ve ihracat yapması yasaklanmıştı.

TÜRKİYE – TÜRK DÜNYASI

- *ABD'den Türkiye'ye S-400 mühleti...* ABD'nin Türkiye'ye Rusya ile imzaladığı S-400 anlaşmasından vazgeçmek ve Amerikan Patriot sistemleri alımını onaylamak için iki hafta süre tanıdığı, aksi takdirde yaptırımlarla tehdit ettiği bildirildi. CNBC'nin haberine göre ABD Türkiye'den, Amerikan Patriot hava savunma sistemleri için anlaşmayı kabul etmek ya da S-400 alım anlaşmasına bağlı kalıp Amerikan yaptırımlarına maruz kalmak arasında seçim yapmasını bekliyor. Konuyla yakından ilgili oldukları belirtilen ve ismi açıklanmayan kaynaklara dayandırılan habere göre, Türkiye'nin S-400 anlaşmasını Haziran ayının ilk haftasının sonuna kadar iptal ederek ABD yapımı Patriot füze savunma sistemi almaya razı olmaması durumunda, F-35 savaş uçakları programından çıkarılması, taahhüt edilen 100 F-35 savaş uçağının teslimatının iptali, ABD yaptırımları ve NATO'da olumsuz sonuçlar gündeme gelebilecek. CNBC'ye bilgi veren kaynaklar bu sürenin uzatılmasının söz konusu olmadığını ve bunun ABD Dışişleri Bakanlığı'nın son teklifi olduğunu belirtti. CNBC'ye konuşan bir ABD Dışişleri Bakanlığı yetkilisi NATO üyesi ülkelerin NATO sistemleri ile uyumlu askeri ekipmana sahip olması gerektiğinin altını çizerek "Türkiye'nin S-400 teslimatını tamamlaması durumunda gerçekten çok olumsuz sonuçlarla karşılaşacağını vurguluyoruz" dedi.

- *OECD Türkiye ekonomisi öngörüsünü revize etti...* Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü, 2019'da Türkiye ekonomisinin öngörülenden daha fazla daralacağı tahmininde bulundu. Örgüt küresel büyüme tahminini de düzeltti.
- *Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi, Silivri ve İmrallı'daki incelemelerini tamamladı...* Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT), 6-17 Mayıs 2019 tarihleri arasında Türkiye'deki cezaevlerinde incelemelerde bulundu. Altı kişilik heyet Ankara, Diyarbakır, İstanbul ve Şanlıurfa'da polis nezarethanesi ve cezaevlerinde tutulan 100 kişi ile görüştü. Mykola Gnatovskyy başkanlığındaki heyet, PKK lideri Abdullah Öcalan'la birlikte dört mahkumun bulunduğu İmrallı F Tipi Kapalı Cezaevi'ni de ziyaret etti. Heyet başkanı Gnatovskyy, cezaevlerinde işkence ve kötü muamele iddialarıyla ilgili olarak, tutuklular ile yaptıkları görüşmeler neticesinde somut tespitlerde bulunduklarını söyledi. Gnatovskyy, ellerindeki bulguların açıklanması içinse gizlilik koşulları gereği, Avrupa Konseyi üyesi Türkiye'nin onayını beklemek zorunda olduklarını ifade etti. Ankara'nın onayı olmadığı için CPT'nin önceki yıllara dönük halen yayımlamadığı ya da yayımlanmasını ertelediği raporlar bulunuyor. Gnatovskyy'ye göre Türk hükümeti, son incelemeleri içeren "bu raporun da yayımlanmasını büyük ihtimalle geciktirecek".

KÜRESEL

- *BM uyardı: Nükleer silahların kullanım riski 2. Dünya Savaşı'ndan beri en üst seviyede...* Birleşmiş Milletler Silahsızlandırma Araştırmaları Enstitüsü (UNIDIR) direktörü Renata Dwan, nükleer silahların kullanılma riskinin İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en yüksek seviyede olduğu uyarısında bulundu ve tüm dünyayı konuyu 'acilen' daha ciddiye almaya çağırdı. Renata Dwan, salı günü Cenevre'de gazetecilere yaptığı açıklamada nükleer silah sahibi tüm devletlerin nükleer modernizasyon programlarına devam ettiklerini vurguladı ve silahların kontrolünün Çin ve ABD arasındaki stratejik rekabet nedeniyle kısmen değiştiğini ifade etti. Dwan, yeni savaş türlerinin ortaya çıkmasının geleneksel silah kontrol düzenlemelerini de geçersiz kıldığını sözlerine ekledi. Artan nükleer silahların kullanılma riskinin bir an önce tanınması gerekliliğini vurgulayan Dwan, "Nükleer silahların kullanımı ve nükleer savaş riskinin oldukça yüksek olduğunu düşünüyorum. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana her zamanki olduğundan daha yüksek" şeklinde konuştu. UNIDIR direktörü, 2017 yılında 122 ülke tarafından imzalanan Nükleer Silahların Yasaklanması Anlaşması'nın bir an önce yürürlüğe alınması çağrısında bulundu. Anlaşmanın yürürlüğe girebilmesi için gerekli olan 50 imzadan sadece 23'ü toplamış durumda. Güney Afrika, Avusturya, Tayland, Vietnam ve Meksika anlaşmayı onaylarken ABD, Rusya ve nükleer silahlara sahip diğer devletler şiddetle karşı çıkıyor. Uluslararası Nükleer Silahların Kaldırılması Kampanyası (ICAN) 2017 yılında Nobel Barış Ödülü'ne layık görülmüştü.